

MAAK UW EIGEN STAMBOOM.

Een stamboom was lang een zaak van adellijke families. Het bewijs van hun afkomst was immers de basis van hun macht. Daarin is nu verandering gekomen. Steeds meer mensen zijn razend nieuwsgierig naar wat hun voorouders hebben meegemaakt. Een speurtocht naar onze voorouders lijkt veel op een legpuzzel; langzaam maar zeker vallen de stukjes op hun plaats. U neemt, aan de hand van de avonturen van uw eigen familie een duik in de geschiedenis. En vergis u niet: een 'gewone' familie bestaat niet, de feiten die u tegenkomt, liegen er soms niet om.

Ziet u een eigen stamboom ook wel zitten ? Wij geven u een aantal nuttige tips voor de puzzel van uw leven.

TIPS.

1. Familiebezoek.

De eerste informatie vindt u meestal bij uzelf of bij uw familie. Ga er eens rustig voor zitten en schrijf alles op wat u van uw ouders, grootouders en overgrootouders te binnen schiet. Ga hierbij vooral systematisch te werk. Waarschijnlijk laat uw geheugen u al vrij snel in de steek een goede reden om eens bij familieleden op bezoek te gaan om 'oude' familiepapieren in te zien en zo mogelijk hiervan een fotokopie te maken.

2. Familiearchief.

U zult merken, dat als u van enkele personen gegevens in welke vorm dan ook hebt, dit vrij snel een complete warboel wordt als u deze gegevens niet systematisch gaat opbergen. Leg hiervoor een familiearchief aan, waarbij per persoon op een archiefkaart de naam en de voornamen, de geboortedatum en -plaats, overlijdensdatum, begraafplaats, geloof, burgerlijke staat en woonplaats enz. enz. genoteerd worden. Schrijf alles nauwkeurig op en probeer van alle gegevens een 'bewijs' in de vorm van een kopie van een akte te vinden, die ook in ons familiearchief opgeborgen worden. Vooral plaatsnamen en data zijn belangrijk.

Voor de indeling van persoonskaarten kunt u terecht bij de Heemkundevereniging, waar wij u voorbeelden van persoonskaarten kunnen tonen.

3. Verzamel documenten.

Snuffel de familiepapieren door en zoek officiële documenten, zoals: trouwboekjes, persoonsbewijzen, uittreksels uit het bevolkingsregister, paspoorten e.d. Daarnaast zijn zaken als geboortekaartjes, bidprentjes, oude fotoalbums, familiebijbels en krantenknipsels van onschatbare waarde. Probeer van elke persoon de volgende data te achterhalen: geboortedatum, trouwdatum, verhuisdatum en sterfdatum.

4. Langs de archieven.

Vervolgens begint het echte speurwerk. In de archieven kunnen we terecht voor de verificatie van de gegevens die we uit de familiepapieren hebben gevonden, daarnaast zijn in de archieven de ontbrekende gegevens en aanvullende gegevens van personen die niet in de familiepapieren aanwezig zijn.

5. Terug tot 1811

Ten gevolge van de Franse wetgeving van Napoleon bestaat er in Nederland een nauwkeurige bevolkingsadministratie: de burgerlijke stand. In deze registers, die teruggaan tot 1811, vindt u per gemeente in chronologische volgorde voor elke persoon de gegevens over geboorte, huwelijk en overlijden. De gegevens van deze bevolkingsadministratie bevinden zich op twee plaatsen: die uit de periode 1811 tot 1902 bevinden zich in de rijksarchieven, die van 1902 tot heden vindt u nog op de gemeentesecretarie.

6. Van 1700 tot 1811.

Voor gegevens van vóór 1811 kunt u terecht in de kerkregisters (doop-, trouw- en begraafregisters). In de periode van ca. 1700 tot 1811 registreerde alleen de kerk gegevens over geboorte, huwelijk en overlijden in de kerkregisters. In 1811 moesten deze kerkboeken op last van Napoleon worden ingeleverd op de gemeentesecretarie, en vormde zo de "oude burgerlijke stand". Deze kerkregisters, of wat hiervan over is, bevinden zich tegenwoordig in de rijksarchieven.

7. Vóór ca. 1700.

Vóór ca. 1700 werden de gegevens van de bevolking op geen enkele manier gestructureerd geadministreerd. De meeste kans op informatie hebt u in aktes van de notaris, de vonnissen van de rechtbanken en in belastingpapieren. Zowel het rijk als de gemeente maakten aantekeningen van het gedrag van hun onderdanen; vooral als dat gedrag niet alledaags was.....

Bovengenoemde gegevens zijn alleen in chronologische volgorde per gemeente opgeslagen. Het terugzoeken van deze gegevens kan dus ook alleen maar op deze volgorde gebeuren en is vaak erg moeizaam.

7A. Notariële akten.

Veel oude overeenkomsten en contracten werden opgetekend door de notaris. In de registers van de vrijwillige rechtspraak vindt u akten van verkoop en transport van onroerende goederen, rentebrieven (hypotheken), testamenten, boedelscheidingen, volmachten e.d. Deze akten geven daarnaast een goed beeld van het dagelijkse leven uit de betreffende tijd.

7B. Vonnissen van de rechtbank.

Rechtbankvonnissen waren een plaatselijke aangelegenheid: U vindt ze dus in principe op het gemeentearchief. Vaak echter heeft de gemeente deze gegevens overgedragen aan het rijksarchief. Het aardige van de gerechtelijke uitspraken van uw voorouders is, dat u zodoende precies te weten komt hoe zij zich toendertijd gedragen hebben.

7C. Belastingpapieren.

Overzichten met namen en data over belasting aangelegenheden gaan terug tot in middeleeuwen. De rijksboekhouding over zaken zoals de tiende penning e.d. is nauwgezet opgetekend en vaak ook bewaard gebleven. U kunt deze gegevens (belastingkohieren en cijsboeken) vinden in het Algemeen Rijksarchief (voor staatszaken) in Den Haag.

8. Het buitenland.

Veel van onze voorouders komen uit het buitenland: met name uit Duitsland en België. Daarnaast verliepen de landsgrenzen vroeger geheel anders als tegenwoordig, zodat "het buitenland" een betrekkelijk begrip is. De Nederlandse Genealogische Vereniging heeft vrijwel alle genealogische tijdschriften uit het land (en de streek) waarin u op zoek bent in huis, zodat "buitenlandse" voorouders geen belemmering vormen bij het optekenen van uw stamboom.

Tenslotte

Bij het opmaken van uw stamboom kunt u voor aangename maar ook voor minder aangename verrassingen komen te staan. Uw oudover-grootvader blijkt opeens een smokkelaar te zijn. Of meneer leefde in concubinaat, haalde geregeld het kippehok van zijn buurman leeg. Dit soort gegevens vindt u in de gerechtelijke vonnissen die al vanaf halverwege de 16e eeuw worden bewaard. Wat betreft uw stamboomonderzoek kunt u er blij om zijn dat deze gegevens gearhiveerd zijn. Het vinden en vervolgens lezen en begrijpen van deze stukken vergt vaak veel tijd en moeite.

In sommige gevallen wordt het achterhalen van uw stamboom extra bemoeilijkt. Als uw voorouders vaak zijn verhuisd bijvoorbeeld of als ze een veel voorkomende naam als Visser hebben. Ook als uw familie uit Friesland of uit Zeeland komt, heeft u pech. Een groot deel van de Zeeuwse archieven is tijdens een bombardement verloren gegaan; de Friezen vonden het eeuwenlang niet nodig met een officiële achternaam door het leven te gaan. Extra moeilijk wordt het ook als u van Joodse afkomst bent. Door oorlogen en vervolging hebben Joodse families hun naam door de eeuwen heen geregeld veranderd. Familienamen veranderen, door allerlei oorzaken in de loop der jaren. Het heeft geen zin vast te houden aan de huidige spelling van uw achternaam.

Staat u in de startblokken om uw stamboom op te tekenen ?

Dan is het boekje "Op zoek naar onze voorouders" van W. Wijnaendts van Resandt, uitgegeven door het Centraal Bureau voor Genealogie een zeer geschikt hulpmiddel, waarin alle praktische beginselen van stamboomonderzoek voor u op een rij gezet zijn.

Nuttige adressen:

* Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV),
Postbus 976,
1000 AZ Amsterdam

* Centraal Bureau voor de Genealogie (CBG),
Prins Willem-Alexanderhof 22,
Postbus 11755
2502 AT Den Haag
Tel. 070-3814651

* Rijksarchief Limburg
Achter de Oude Minderbroeders 3,
6211 HM Maastricht.
Tel. 043-217051

Frans Eijgelshoven

